

VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN.

B. B. te R. — Reeds vroeger hebben we iets gezegd over de woonplaatsen te Amsterdam van letterkundigen uit de negentiende eeuw. Van verscheidene hunner is de woonplaats door een gedenksteen of iets dergelijks aangegeven.

Op de Rozengracht wijst de Da Costaschool, met het borstbeeld van den dichter in den gevel, tevens de plaats aan, waar hij eens woonde en werkte. Dicht bij, op de Leliegracht, ziet men een gedenksteen voor Potgieter, die daar woonde, hoewel zijn huis door een ander is vervangen. Waar J. van Lennep woonde, wijst de gedenksteen aan op de Keizersgracht bij de Spiegelstraat.

Bilderlijk heeft te Amsterdam verschillende huizen bewoond. De Liefde woonde op de Oude Bloemmarkt, Ten Kate op het Singel bij de ronde Lutherse kerk, evenals Hasebroek. Doch beiden hebben in de hoofdstad ook elders gewoond. De Bull woonde op de Prinsengracht bij de Spiegelstraat, Hofdijk op den Buitensingel. Maar van geen dezer is de woonplaats door een gedenksteen gekenmerkt.

W. H. heeft meermalen gelezen, dat iets als een Phoenix uit zijn asch verrees, en vraagt nu verklaring van deze uitdrukking.

Antw. — In de grijze oudheid heerschten een aantal zonderlinge voorstellingen, zooals dat diamant in warm geitenbloed kon geweekt worden; dat sommige boomen in de noordelijke landen lammeren en vogels als vruchten droegen. Ook sprak men van mythische vreemde dieren, zooals den griffioen, den eenhoorn, den draak, e.a. Niemand had echter ooit zulk een dier gezien.

Tot deze geheimzinnige beesten behoorde ook de Phoenix. Deze vogel werd gezegd te leven in Gelukkig Arabië. Hij was zoo groot als een arend, maar mooier. Want hij had roode en goudkleurige veeren, en deed denken aan een haan in 't groot.

Tegen den tijd, dat de Phoenix zijn einde voelde naderen, maakte hij voor zich een soort van bed of nest van myrrhe en kostbare kruiden, en verbrandde dan zichzelf. Of hij vooraf de noodige Zweedsche lucifers meenam, wordt niet gemeld. Wel, dat hij verjongd en herboren straks weer uit de asch verrees.

Een ander verhaal luidt, dat de Phoenix 500 jaar leefde en nooit meer dan twee kinderen naliet. Deze gaven hem een eerlijke begrafenis, door zijn lichaam in een grooten bal van myrrhe te wikkelen. Dien bal brachten zij naar den Zonnetempel in Egypte, waar het lijk zonder verdere onkosten werd bijgezet. De jonge Phoenixen volgden hun vader op.

De Phoenix werd het zinnebeeld van hernieuwd leven, en is dat gebleven tot nu toe. A. J. H.

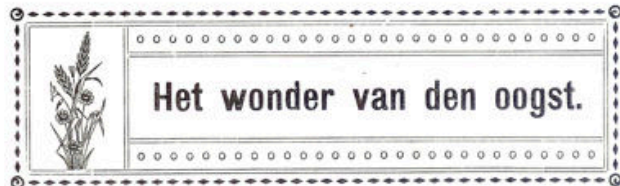
N. N. vraagt, waarom men de weefnijverheid *tekstiel-* of *tactiel-nijverheid* noemt.

Het werkwoord *weven* luidt in het Latijn *texo*; daarvan is gemaakt het bijv.nw. *textilis* = geweven. Een wever is een *textor*, een weefsel is een *textum*.

Het Latijnsche *texo* staat in verband met het Grieksche *teucho*¹⁾, dat maken beteekent. Eigenaardig, dat in het Duitsch een weefsel *Zeug*¹⁾ heet. Wij gebruiken het woord *tuig*, van een weefsel sprekend, alleen in ongunstigen zin.

A. L.

¹⁾ De en uitspreken als *ui*.

De droevige toestand, waarin onze wereld verkeert, heeft toch ook goede dingen tengevolge, en een daarvan is, dat wij allen, ook wij, stedelingen, eens weer belang zijn gaan stellen in den groei van onze voedingsgewassen; dat we eens mee hebben geleefd met den landman.

Dat deden we niet; we waren zoo gewoon, dat we voor ons geld alles konden koopen, wat we begeerden. Maar de schaarschte van den vorigen winter maakte ons opmerkzaam, dat de invoer beperkt was, en we vroegen, of ons eigen land in ons onderhoud zou kunnen voorzien. Doch daarbij keken we elkander bezorgd aan; de aanvoer van meststoffen was immers ook beperkt, en hoe zouden we een rijken oogst kunnen krijgen zonder voedsel voor de plant, die den oogst moest geven?

En nu, Augustus loopt ten einde, de Oogstmaand, we kunnen de rekening van het loopende jaar zoo ongeveer opmaken, en we komen tot de ontdekking, dat de oogst in veel opzichten buitengewoon is geworden. Veel zorgen zijn beschaamd geworden. God heeft ons gezegd.

De winter bleef zoo lang en was zoo streng; de gewone zaaitijd ging voorbij, zónder dat we zaaien konden; de oogst zou minder tijd hebben om te groeien, hoe zou er dan een goed gewas kunnen komen, daar de oogst toch vóór September gereed moest zijn? Dat was een tweede zorg. En ook die zorg heeft God beschaamd. Want Hij gaf zonneshijn!

God gaf zonneshijn! Dat is het geheim geweest van den oogst van dit jaar. In natuurlijken zin is het even waar als in geestelijken, dat Paulus wel kan planten en Apollos nat maken, maar dat het God is, die den wasdom geeft. Die wasdom is het wonder, het wonder van den groei.

Want de natuur is geen scheikundig laboratorium. Wanneer ge zooveel deelen zuurstof en zooveel deelen zwavel op de rechte wijze met elkander in verbinding brengt, dan krijgt ge zooveel deelen zwavelzuur. Maar zoo is het in de natuur niet. Wanneer ge daar uw akker op de rechte wijze bewerkt en bemest, en ge legt er op de rechte wijze uw zaad in, dan kunt ge nog volstrekt niet bepalen, hoe groot en hoe goed uw oogst zal zijn. Dat hangt af van den regen en van den zonneshijn. Dat hangt af van wind en weer. Eén nachtvorst kan uw vruchtboomen berooven van hun bloesems; kan uw aardappelvelden zwart maken en uw arbeid ongedaan. Eén storm kan uw jonge vruchten van de boomen werpen en uw koren op den grond neerslaan.

En daartegen kunt ge niets doen. Ge moogt met een rookend vuur misschien een enkelen boomgaard vorstvrij maken, maar ge belet toch de vorst niet, uw velden te vernielen! Tegen den wind kunt ge uw gewas niet verdedigen. En ge moogt in uw tuin den gieter eens gebruiken, toch geeft hij geen regen; hij maakt den grond hard in plaats van week en voor de korenvelden en weilanden is hij te klein.

En vooral, gij kunt geen zonneshijn maken, en zonneshijn is een eerste levensbehoefte voor de plant.

Daar zou men een „Brief uit Wonderland” over willen schrijven, over den invloed van den zonneshijn op het plantenleven.

De plant leeft van den bodem en van de lucht. Uit de lucht haalt ze door middel van de bladeren het koolzuur, ontleedt dat in koolstof en zuurstof, geeft de zuurstof weer vrij en houdt de koolstof voor zich. Uit den grond haalt ze door middel van de wortels water en al wat in dien grond in water is opgelost.

Maar geef nu de plant goede wortels en goede bladeren,

geef ze goede lucht en een goeden bodem, waar alle noodzakelijke dingen in voorkomen, maar onthoud de plant den zonneshijn, en de groei gaat langzaam. De zon moet schijnen op de bladeren.

De groote linde hier voor mijn venster keert een oppervlakte van tientallen vierkante meters blad naar de zon. De zon doet het water in die bladeren verdampen en ze zouden verdorren en verwelken, zoo er geen gemeenschap was tusschen blad en wortel. Maar zie, het blad telegrafeert op een voor ons onverstaanbare wijze naar den wortel om water, en de wortel is dadelijk bereid aan het verzoek te voldoen, want de leden der plant dragen voor elkander gelijke zorg. Doch de wortel geeft meer dan hem gevraagd wordt. In het water, dat hij geeft, is stikstof opgelost en kalk en ijzer en zwavel en fosfor en kiezelzuur en wat niet al meer. En al die stoffen voert hij ook omhoog door de geheele plant, en elk deel kan daarvan vasthouden wat het noodig heeft. Maar tegelijk gaat de koolstof, die uit de lucht is opgenomen, een verbinding aan met de zuurstof en de waterstof van het water, zoodat er suiker ontstaat en vet en zetmeel, en soms voegt de stikstof uit den grond zich nog daarbij en er ontstaan eiwitstoffen. En in opgelosten toestand gaan deze ook weer de geheele plant door tot in den wortel en ze kan groeien en wassen en toenemen.

De zonneshijn is de motor voor den plantengroei. Stond de plant in zuiver water, dan zou ze een tijdlang kunnen blijven leven; wat de zon wegnam, werd door de wortels aangevuld. Maar 'tis geen water alleen, wat de wortel opneemt; 'tis voedend water. Hoe sterker nu de zonneshijn, des te sterker is de verdamping, en hoe sterker de verdamping, des te grooter is de toevoer van voedingsstoffen uit den grond. Geef een plant den vruchtbaarsten bodem zonder zonneshijn, en er is geen groei, omdat er geen streaming der sappen ontstaat. Maar geef volop

zonneshijn, en de wortels halen ook uit den schraalsten bodem voedingsstoffen op, en als in de bovenlagen geen water genoeg is, dan dringen ze verder door in de diepte. En ook de bladeren doen hun werk beter in den zonneshijn.

Dat is het wonder van den oogst geweest in dezen zomer: God gaf ons zonneshijn. Dat begon reeds in Mei en dat duurde heel de maand Juni. Dit jaar niets van die gure Meidagen, wanneer men medelijden krijgt met de pas geschoren schapen en wanneer de bloesems verkleumen aan de vruchtboomen. Weken aaneen zonneshijn. Toen moest alles groeien, ook al was de grond minder goed toebereid dan anders.

Daarbij was het droog weer. Doch dat hinderde niet voor de aardappels en de boonen en het koren, die met hun diepe wortels de droogte niet zoo spoedig vreezen.

Dat hinderde evenwel zeer het grasgewas. Want gras is een waterplant, die dit jaar alleen welig groeien kon in de moerassige streken. Gelukkig, dat de nazomer het verlies nog ten deele weer goed maakte.

Het is te begrijpen, dat ons land met zijn vele onvruchtbare heidevelden zijn bewoners niet kan voeden, en nog tegelijk al het vee, zóóveel vee, dat we veel boter en kaas uitvoeren naar het buitenland. Dat buitenland moet ons daarvoor veevoeder en menschenvoedsel in de plaats geven, en dat doet het buitenland thans niet in voldoende mate. Ook ons land lijdt mede door het kwaad, dat de menschen elkaar aandoen. Maar God toonde Zijn goedertierenheid en gaf Zijn zonneshijn, zoodat we ons verbazen over den oogst, die groeien kon. Want Hij doet Zijn zon opgaan over boozen en goeden en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

A. L.

